

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Tane VN/9829/2021

15.4.2021

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan lausunto: Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta

Asia: VNS 7/2020 vp Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta

<https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/VNS+7/2020>

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (Tane) edistää sukupuolten tasa-arvoa yhteiskunnassa, joten neuvottelukunnan lausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle keskittyy sukupuolten tasa-arvoon liittyviin näkökulmiin.

Tane kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selonteosta koskien EU-politiikkaa. Tane pitää erittäin hyvänä Suomen sitoutumista aktiiviseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuspolitiikkaan. EU:n tasa-arvostrategiaa tulee toimeenpanna tehokkaasti ja Tane kannattaa selonteossa esiin nostettujen tasa-arvokysymysten edistämistä, kuten sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista EU:n eri politiikka-alueille, sukupuolitietoista budjetointia, sukupuolivaikutusten arviointia, sukupuoleen perustuvan väkivallan ehkäisyä, seksuaalioikeuksien vahvistamista sekä sukupuolten tasa-arvon edistämistä työelämässä, esimerkiksi palkka-avoimuutta lisäämällä. Myös rasmin ja syrjinnän torjunnan tehostaminen ovat tärkeitä. Tane korostaa, että kaikissa toimissa tulee huomioida moninaiset ja risteävät erot. Tane kannattaa Suomen tavoin Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) toiminnan vahvistamista ja pitää sitä arvokkaana osana unionin työtä.

Tane pitää tärkeänä sitä, että sukupuolten tasa-arvon edistäminen kattaa myös sukupuolen moninaisuuden. Selonteossakin mainittu EU:n uusi seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia koskeva strategia on tärkeä osa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien varmistamista ja edistämistä Euroopassa. Tane esittää, että Suomi kiinnittää jatkossa yhä enemmän huomiota sukupuolten moninaisuuteen liittyviin tasa-arvokysymyksiin EU:n sisällä:

- Suomen tulee ajaa sitä, ettei ketään syrjitä sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella.
- Suomen tulee ajaa kaikenlaisen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä koskevan kriminalisoinnin poistamista.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vastainen liikehdintä Euroopassa

Tutkijat raportoivat yhä enenevässä määrin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vastaisen liikehdinnän voimistumisesta (ns. anti-gender-liikehdintä). Tane nostaakin esiin huolensa tähän liittyen. On tärkeää, että Suomi tekee töitä vakiintuneen terminologian, kuten sukupuolten tasa-arvon, ylläpitämiseksi. Samanaikaisesti on erittäin huolestuttavaa, että saavutetuista oikeuksista ja edistysaskeleista joudutaan taistelemaan. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta vastustavan liikehdinnän voimistuminen on tärkeää tiedostaa ja sitä tulee aktiivisesti vastustaa EU:ssa yhdessä jäsenvaltioiden kesken yhteistyöllä. Tutkimustietoa aiheesta tarvitaan lisää.

Voimistunut anti-gender-liikehdintä osoittaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön jatkuvan tekemisen tarpeen. Ei kuitenkaan voi tyytyä pitämään kiinni saavutetuista oikeuksista tai terminologiasta, vaan Suomen tavoitteena tulee olla tasa-arvon rohkea edistäminen.

Tane kannattaa EU:n liittymistä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehtyyn Euroopan neuvoston yleissopimukseen (Istanbulin sopimus). Sopimuksen vahvistaminen on tärkeämpää kuin koskaan. On erittäin huolestuttavaa, että osa EU:n jäsenvaltioista käy keskustelua sopimuksesta eroamisesta.

Digitalisaatio ja työelämä

Tane on samaa mieltä siitä, että digitaalisten ratkaisujen, tekoälyn ja algoritmien kehittämisessä on tärkeää kiinnittää huomiota yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen. Tane muistuttaa, että tämä koskee myös esimerkiksi kaikenlaisia digi- ja teknologia-alaan kohdistuvia investointeja. Tällä hetkellä naiset ovat aliedustettuina teknologia-alan koulutuksessa, työpaikoilla ja johtotehtävissä.

Teknologia-alan investoinnit lisäävät työllisyyttä alalla. Tasa-arvon edistämismittarit ja tulevat investoinnit huomioiden, on tärkeää arvioida, kuinka naisten osuutta teknologia-aloilla lisätään ja kuinka alalla olevien työntekijöiden moninaisuutta saadaan lisättyä.

Kaiken kaikkiaan selonteossa tuodaan esiin useita toimia, joilla tulee olemaan sukupuolivaikutuksia. Esimerkiksi ilmastonutraaliuden saavuttaminen EU:ssa vuoteen 2050 mennessä ja kansallisesti vuoteen 2035 mennessä tulee vaikuttamaan mm. työmarkkinoihin ja eri aloihin eri tavoin. Suomen työmarkkinat ovat poikkeuksellisen segregoituneet, mutta myös muualla Eurooppaa on havaittavissa nais- ja miesenemmistöisiä aloja. Suomen on tärkeää pitää esillä toimenpiteiden sukupuolivaikutusten arvioinnin tärkeyttä toimenpiteitä suunniteltaessa.

Covid-19 kriisi

Täne pitää hyvänä sitä, että Covid-19-kriisi huomioidaan selonteossa monessa kohtaa. Pandemia on vaikuttanut eri sukupuoliin eri tavoin ja vaikeuttanut erityisesti heikoimmassa asemassa olevien elämää. Covid-19-kriisin elvytystoimissa on poikkeuksellisen tärkeää korostaa sukupuolivaikutusten etukäteisarviota, sukupuolitietoisuuden budjetoinnin tärkeyttä ja yhdenvertaisuutta. Täne on erityisen huolissaan sukupuolistuneen väkivallan ja lähisuhdeväkivallan lisääntymisestä, jota on raportoitu ympäri Eurooppaa, ja pitää tärkeänä tämän nostamista esiin selonteossa.

Palkaton hoivatyö on lisääntynyt pandemian aikana ja kriisillä on ollut myös lukuisia vaikutuksia työelämään. Niin Suomessa kuin muissakin maissa on raportoitu työttömyyden kasautumisesta etenkin nuorille naisille, koska naiset työskentelevät enemmän sellaisilla aloilla, joita ei käytännössä ole voinut tehdä tai asiakasmäärät ovat romahtaneet erilaisten rajoitustoimien ja sulkutilojen aikana. Niin kutsuttujen kriittisten alojen työntekijät, kuten hoitoalan työntekijät, opettajat ja varhaiskasvattajat, ovat puolestaan jo yli vuoden tehneet töitä poikkeuksellisen paineen alla riskeeraten jopa omaa terveyttään.

Hyvinvointitalous

Täne kannattaa hyvinvointitalouden huomioimista EU-yhteistyössä jatkossakin. Täne kuitenkin pitää tärkeänä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmien voimakkaampaa mukaan ottamista hyvinvointitalouteen liittyvissä keskusteluissa.

Päätöksenteko

Kuten selonteossa todetaan, Euroopan unionin toiminta perustuu edustukselliseen ja osallistavaan demokratiaan. Tane pitää hyvänä nuorten näkökulman ja osallistamisen huomioimista selonteossa ja toteaa, että päätöksenteon ja osallistamisen kannalta on tärkeää pyrkiä myös sukupuolten tasaiseen edustukseen niin EU:n päätöksentekoeleimissä, unionin valmistelemissä elimissä kuin jäsenvaltioiden omissa kansallisissa ja paikallisissa päätöksentekoeleimissä.

Vuonna 2019 naisten osuus Euroopan parlamentissa ylitti ensimmäisen kerran 40 %. Suomen pyrkimyksenä tulisi olla sukupuolten tasainen edustus kattavasti Euroopan unionissa lisäämällä naisten osallisuutta ja edustusta yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden kanssa.

Jirka Hakala
Puheenjohtaja

Hannele Varsa
Pääsihteeri